

Årsrevisionsprotokollat

til

Kultur- og Fritidsudvalget

vedrørende

Kultur- og Fritidsforvaltningen

Revisionen af regnskab 2007

4. juli 2008

Indholdsfortegnelse

	Side
<u>1. Orientering til udvalget om årsrevisionsprotokollatet</u>	1
<u>2. Indledning</u>	4
<u>3. Basisrevision</u>	6
<u>3.1 Forretningsgange</u>	6
<u>3.2 Benchmarking af økonomistyringen</u>	9
<u>3.3 Forvaltningens kontrol over for decentrale enheder</u>	11
<u>3.4 Årsregnskabet, herunder ledelsens regnskabserklæring</u>	13
<u>3.4.1 Årsregnskabet formelle rigtighed</u>	13
<u>3.4.2 Ledelsens regnskabserklæring</u>	15
<u>3.5 Balancen</u>	16
<u>3.6 Bevillingskontrol</u>	20
<u>3.7 Anlæg</u>	26
<u>3.8 Eftersyn af likvide midler</u>	37
<u>3.9 Regnskabsgennemgang</u>	38
<u>4. Revision af særlige regnskabsområder</u>	39
<u>4.1 IT-anvendelse</u>	39
<u>4.2 Løn</u>	46
<u>5. Andre opgaver</u>	47
<u>5.1 Revisorerklæringer</u>	47
<u>5.2 Større undersøgelser</u>	49

1. Orientering til udvalget om årsrevisionsprotokollatet

Revisionsdirektoratet har afsluttet revisionen af Kultur- og Fritidsudvalgets regnskab for 2007.

Resultatet af revisionen er indeholdt i dette årsrevisionsprotokollat for 2007 til Kultur- og Fritidsudvalget.

Protokollatet redegør for resultatet af direktoratets udførte revision ved anvendelsen af følgende 3 rubriceringer:

- Revisionsbemærkninger. Afgives fx ved væsentlige fejl i regnskabet, manglende overholdelse af lovgivning mv. samt ved væsentlig uhensigtsmæssig administration. Supplerende angives normalt revisionens opfattelse af tiltag til overvejelse.
- anbefalinger. Kan fremsættes af direktoratet til hjælp for kommunens overvejelser, når revisionen finder, at det er hensigtsmæssigt med tiltag til forbedring af administrationen.
- Kommentarer. Benyttes normalt, når den udførte revision har givet den opfattelse, at administrationen på de udvalgte områder er tilfredsstillende.

Kultur- og Fritidsudvalget skal i august 2008 træffe en egentlig beslutning om, hvad der skal foretages i anledning af den enkelte revisionsbemærkning og anbefaling fra Revisionsdirektoratet.

Kultur- og Fritidsudvalget skal endvidere følge op på, om de besluttede foranstaltninger bliver implementeret på rette måde og i rette tid.

Dette sker bl.a. ved Kultur- og Fritidsforvaltningens forelæggelse af en midtvejsopfølgning i januar-februar 2009, hvor der tages udgangspunkt i årsrevisionsprotokollatet og Kultur- og Fritidsudvalgets besvarelse heraf samt Revisionsudvalgets bemærkninger i revisionsbetænkningen (behandles af Borgerrepræsentationen i december 2008).

Revisionsdirektoratet foretager opfølgning på tiltagene og rapporterer herom i årsrevisionsprotokollatet for 2008 til Kultur- og Fritidsudvalget. Udvalget behandler

dette i august 2009.

Revisionsbemærkninger

1. Revisionsdirektoratet skal henstille, at Kultur- og Fritidsforvaltningen får udarbejdet en kontrolstrategi, som på en præcis og systematisk måde redegør for, hvorledes forvaltningens direktion sikrer overholdelsen af de udarbejdede forretningsgangsbeskrivelser, herunder forretningsgangene og aktiviteterne på det decentrale niveau (side 8).
2. Revisionsdirektoratet påskønner Kultur- og Fritidsforvaltningens benyttelse af benchmarkingværktøjet. Men direktoratet finder det beklageligt, at forvaltningen ikke som bebudet har sikret, at søjlen Fritid & Idræt ved udgangen af 2007 var på styringsniveau 3 (side 10).
3. Revisionsdirektoratet finder det beklageligt, at balancekonti ikke er behandlet som foreskrevet (side 19).
4. Revisionsdirektoratet skal henstille, at Københavns Ejendomme søger at forbedre økonomistyringen af sin anlægsportefølje, da usikkerhed i prognosestyringen synes at foreligge begrundet med, at årsregnskabet betydelig mindreforbrug på 273 mio. kr. fulgte kort efter den tidlige overførsel fra 2007 til 2008 af 340,1 mio. kr.

Revisionsdirektoratet finder desuden, at den regnskabsmæssige forklaring til nettomerudgiften på 19,2 mio. kr. til renter ved udbetaling af for meget indbetalt grundskyld og dækningsafgift er ufyldstgørende, da der intet er oplyst om Økonomiforvaltningens standpunkt i sagen.

Revisionsdirektoratet finder også, at regnskabsforklaringen til den betydelige mindreudgift på 92,9 mio. kr. er ufyldstgørende, da den reale baggrund for tilbagebetalingen af dækningsafgifterne er uomtalt, herunder om tilbagebetalingen skyldes kommunens administration eller beror på eksterne forhold.

Revisionsdirektoratet henstiller, at Kultur- og Fritidsforvaltningen i

sagsindstillingen til Kultur- og Fritidsudvalgets behandling af dette årsrevisionsprotokollat giver mere fyldestgørende regnskabsforklaringer, herunder foranlediger Økonomiforvaltningens standpunkt indarbejdet (side 24).

5. Revisionsdirektoratet finder det stærkt beklageligt, at der også i år ikke er aflagt anlægsregnskaber for afsluttede anlægsbevillinger.

Det anbefales, at Kultur- og Fritidsforvaltningen får tilrettelagt en fast praksis til at kunne opfylde oplysningskravene i kommunens regnskab (side 36).

6. Revisionsdirektoratet henstiller, at Kultur- og Fritidsforvaltningen drager omsorg for, at søjlerne Kunst & Kultur og Fritid & Idræt opsummerer resultatet af regnskabsgennemgangen, så erfaringerne kan anvendes ved næste års regnskabsgennemgang (side 38).

7. På grundlag af IT-gennemgangen finder Revisionsdirektoratet det tilfredsstillende, at Kultur- og Fritidsforvaltningen for 6 tilfældigt udvalgte stikprøver for: Øvrige systemer og data, kan dokumentere brugeroprettelser og tildelte adgange til egne systemer og data. Derimod finder direktoratet det utilfredsstillende, at der for SKAT TS-tele kun kan dokumenteres 3 ud af 5 tilfældigt udvalgte stikprøver.

Direktoratet har fremsat en række generelle forslag til forvaltningens forbedring af den fremtidige administration af IT-området (side 45).

Anbefalinger

1. Revisionsdirektoratet anbefaler, at Kultur- og Fritidsforvaltningen og Koncernservice snarest muligt fremlægger den konkrete implementeringsplan for kasseeftersynene for Kultur- og Fritidsudvalget (side 37).

2. Indledning

Det reviderede regnskab

Vi har afsluttet revisionen af Kultur- og Fritidsudvalgets årsregnskab for 2007, som har omfattet både et udgiftsbaseret regnskab og et omkostningsbaseret regnskab.

Det udgiftsbaserede regnskab. Dette viser drifts-, anlægs- og finansudgifter på netto 220,8 mio. kr.

Den finansielle status viser samlede aktiver på 10.545 mio. kr. og en egenkapital på 10.321 mio. kr.

Det omkostningsbaserede regnskab. I overensstemmelse med kommunens Regnskabscirkulære er der for 2007 ikke udarbejdet en resultatopgørelse for det enkelte udvalg, men alene samlet for Københavns Kommune. Der er alene udarbejdet en balance for hvert udvalg.

Kultur- og Fritidsudvalgets balance viser samlede aktiver på 16.055 mio. kr. og en egenkapital på 15.070 mio. kr.

Den udførte revision

Revisionen er udført dels i årets løb dels i forbindelse med regnskabsafslutningen.

Ved brev af 19. december 2007 anmodede Revisionsdirektoratet samtlige forvaltninger om at redegøre for nogle forhold til brug for forberedelsen af revisionen af Københavns Kommunes årsregnskab for 2007. Forholdene omhandlede følgende basale revisionsområder: Forretningsgange, Benchmarking af økonomistyringen, Forvaltningens kontrol over for decentrale enheder, Årsregnskabet, Balancen og Regnskabs gennemgang.

Revisionen er foretaget i overensstemmelse med god offentlig revisionskik, jf.

Revisionsvedtægten for Københavns Kommune.

Dette indebærer, at det ved revisionen er efterprøvet, om forvaltningens regnskabstal er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet heraf, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, Borgerrepræsentationens beslutninger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis (finansiel revision).

Endvidere er det efterprøvet, om udførelsen af Borgerrepræsentationens og udvalgenes beslutninger og den øvrige forvaltning af kommunens anliggender er varetaget på en økonomisk hensigtsmæssig måde (forvaltningsrevision).

I det følgende redegøres der for den udførte revision og resultatet af revisionen.

3. Basisrevision

3.1 Forretningsgange

a. Københavns Kommunes Kasse- og Regnskabsregulativ fastsætter, at der på Økonomiudvalgets foranstaltning skal udarbejdes supplerende og uddybende rammebilag til regulativet, som indeholder retningslinier for de enkelte økonomiske og administrative områder. Rammebilagene skal opfattes som mindstekrav til kontrolforanstaltninger mv. for de administrative opgaver i kommunen.

Forvaltningerne skal udarbejde og vedligeholde forretningsgangsbeskrivelser under hensyntagen til reglerne i rammebilagene. Samtidig har de ansvaret for at tilrettelægge den økonomiske kontrol i form af forretningsgangsbeskrivelser – herunder at påse at de fastsatte forretningsgangsbeskrivelser og arbejdsbeskrivelser overholdes og vedligeholdes. Forretningsgangsbeskrivelser og væsentlige ændringer sendes til udtalelse i Revisionsdirektoratet inden iværksættelsen.

Revisionsdirektoratet anser forretningsgangsbeskrivelserne for at være af central betydning for forvaltningernes sikring af, at de budget- og regnskabsmæssige opgaver bliver varetaget på en korrekt og hensigtsmæssig måde.

Opfølgning af revisionen af 2006

b. I årsrevisionsprotokollatet til regnskab 2006 anbefalede Revisionsdirektoratet, at Kultur- og Fritidsforvaltningen sørgede for, at forretningsgangsbeskrivelsen for indkøb snarest blev ajourført i relation til benyttelse af elektroniske fakturaer.

I Kultur- og Fritidsudvalgets besvarelse anføres, at Kultur- og Fritidsforvaltningen tager anbefalingen til efterretning og vil inden udgangen af 2007 ajourføre forretningsgangsbeskrivelsen.

I Kultur- og Fritidsforvaltningens midtvejsopfølgning til Kultur- og Fritidsudvalget (jf. KFU 110/2008 af 27. marts 2008) er der beklageligvis intet omtalt om realiseringen af revisionens anbefaling på dette punkt. Revisionens øvrige anbefalinger i årsrevisionsprotokollatet er heller ikke omtalt i midtvejsopfølgningen.

Revisionen af 2007

c. Forvaltningen har udpeget økonomiafdelingen (Økonomi) ved økonomichefen, som overordnet ansvarlig for at sikre, at forretningsgangsbeskrivelserne foreligger og er ajour.

Samtlige disse forretningsgangsbeskrivelser ligger på forvaltningens intranet under Økonomi>Forretningsgange.

Det fremgår af hver enkelt forretningsgang, hvornår den er udarbejdet, hvornår den er revideret, og hvem der er ansvarlig for at holde den konkrete forretningsgang ajour. Det fremgår endvidere af hver enkelt forretningsgang, hvad hjemlen til forretningsgangen er, herunder om den er udstedt i medfør af Kasse- og Regnskabsregulativet.

Ud over de centralt fastsatte forretningsgange er der decentralt fastsat en række forretningsgange, som er forankret i de enkelte søjler eller stabe i forvaltningen.

Vi har på grundlag heraf vurderet, at forvaltningen har udarbejdet de forretningsgangsbeskrivelser, der er påkrævet ifølge Kasse- og Regnskabsregulativet, og vurderet, at disse er ajour.

d. Forvaltningen har om tilrettelæggelsen af den interne kontrol med at påse, at forretningsgangsbeskrivelserne overholdes oplyst følgende:

"Med hensyn til hvordan forvaltningens direktion i praksis har tilrettelagt den interne kontrol med at påse, at de centralt fastsatte forretningsgangsbeskrivelser overholdes, skal det bemærkes, at der ikke sker en systematisk gennemgang heraf fra centralt hold. Det følger af forvaltningens ledelsesstruktur, at ansvaret for overholdelsen ligger i de decentrale ledelsesled. Der afholdes ugentlige møder i forvaltningens ledergruppe, hvor der kan følges op efter behov".

Revisionsdirektoratet finder, at forvaltningens tilrettelæggelse af overholdelsen af

forretningsgangsbeskrivelserne ikke lever op til grundlæggende krav til den interne kontrol.

Revisionsdirektoratet vil i årsrevisionsprotokollatet for 2007 til Økonomiudvalget henstille, at arbejdet om udvikling og tilpasning af kommunens styringsværktøjer snarest igangsættes, så der kan ske en modernisering og styrkelse af kommunens interne kontrol.

Revisionsbemærkning

Revisionsdirektoratet skal henstille, at Kultur- og Fritidsforvaltningen får udarbejdet en kontrolstrategi, som på en præcis og systematisk måde redegør for, hvorledes forvaltningens direktion sikrer overholdelsen af de udarbejdede forretningsgangsbeskrivelser, herunder forretningsgangene og aktiviteterne på det decentrale niveau.

3.2 Benchmarking af økonomistyringen

a. Økonomiforvaltningen har stillet et benchmarkingværktøj til rådighed, hvor økonomistyringen vurderes ud fra 11 nøgleområder, der er grupperet på 5 niveauer. Placeringen på de 5 niveauer udtrykker i hvilken grad kriterierne for god økonomistyring er opfyldt.

De 5 niveauer i benchmarkingværktøjet er: Ad hoc (niveau 1), Finansiell kontrol (niveau 2), Aktivitetsstyring (niveau 3), Balanceret resultatstyring (niveau 4) og Strategisk udvikling (niveau 5).

Økonomichefkredsens mål er, at alle kommunens forvaltninger og større institutioner opfylder kravene til økonomistyringsniveau 3 - Aktivitetsstyring.

Revisionsdirektoratet anser benchmarkingværktøjet for at være et godt middel til brug for den fortsatte og nødvendige udvikling af økonomistyringen og har undersøgt i hvilket omfang, forvaltningen anvender dette.

Opfølgning af revisionen af 2006

b. I årsrevisionsprotokollatet til regnskab 2006 anbefalede Revisionsdirektoratet, at Kultur- og Fritidsforvaltningen gennemførte nødvendige tiltag for, at søjlen Fritid & Idræt ved udgangen af 2007 kom på styringsniveau 3. Aktivitetsstyring.

I Kultur- og Fritidsudvalgets besvarelse anfører Kultur- og Fritidsforvaltningen, at anbefalingen tages til efterretning, og at forvaltningen vil foretage de nødvendige tiltag, så Fritid & Idræt med udgangen af 2007 vil være på styringsniveau 3.

I Kultur- og Fritidsforvaltningens midtvejsopfølgning til Kultur- og Fritidsudvalget (jf. KFU 110/2008 af 27. marts 2008) er revisionens anbefaling og implementeringen heraf uomtalt.

Revisionen af 2007

c. Kultur- og Fritidsforvaltningen har oplyst til Revisionsdirektoratet, at der ikke siden undersøgelsen i 2006 er foretaget nogen måling.

Fremadrettet er det af Kultur- og Fritidsforvaltningens direktion besluttet, at der skal foretages benchmarkingundersøgelser i både 2008 og 2009. Der er fastsat mål om, at de enkelte søjler ultimo 2008 er på udviklingsniveau 3 aktivitetsstyring og ultimo 2009 er på udviklingsniveau 4 balanceret resultatstyring. Direktionen har udpeget økonomichefen som ansvarlig for opnåelsen af målene, og målene indgår i økonomichefens resultatlønskontrakt.

Revisionsbemærkning

Revisionsdirektoratet påskønner Kultur- og Fritidsforvaltningens benyttelse af benchmarkingværktøjet. Men direktoratet finder det beklageligt, at forvaltningen ikke som bebudet har sikret, at søjlen Fritid & Idræt ved udgangen af 2007 var på styringsniveau 3.

3.3 Forvaltningens kontrol over for decentrale enheder

a. Økonomisk decentralisering er et bærende ledelsesværktøj i Københavns Kommune. Delegeringen er forskelligt organiseret. Det overordnede ansvar for en hensigtsmæssig økonomistyring, herunder for tilrettelæggelsen af en god intern kontrol, er dog fortsat placeret hos den øverste ledelse i centralforvaltningen. Den øverste ledelse har således til opgave at udforme rammer, der udstikker råderummet og kravene til de decentrale/underliggende enheder.

Rammerne og kontrollen med overholdelsen heraf kan være tilrettelagt på flere forskellige måder. Fx kan den centrale forvaltning have organiseret sig med en særlig kontrolenhed, som har fået pålagt kontrolopgaver i forskelligt omfang over for de decentrale enheder.

Opfølgning af revisionen af 2006

b. I årsrevisionsprotokollatet til regnskab 2006 anbefalede Revisionsdirektoratet, at Kultur- og Fritidsforvaltningen snarest udarbejdede en instruks for kontrollen med de decentrale enheder.

I Kultur- og Fritidsudvalgets besvarelse anførte Kultur- og Fritidsforvaltningen, at forvaltningen inden udgangen af 2007 ville udarbejde en forretningsgangsbeskrivelse, hvor søjlers og stables ansvar med de decentrale enheder præciseres, jf. resultatkontrakterne indgået mellem forvaltningen og de decentrale enheder.

Kultur- og Fritidsforvaltningens midtvejsopfølgning til Kultur- og Fritidsudvalget (jf. KFU 110/2008 af 27. marts 2008) indeholder intet om implementeringen af revisionens anbefaling.

Revisionen af 2007

c. Kultur- og Fritidsforvaltningen har over for Revisionsdirektoratet bl.a. oplyst følgende:

Kultur- og Fritidsforvaltningens direktion har indgået kontrakter med søjlecheferne, hvorefter det økonomiske ansvar er delegeret til søjlecheferne, der i kontrakter med

deres respektive decentrale enheder har delegeret det økonomiske ansvar videre. Det er søjlechefernes og de decentrale enheders ansvar at melde tilbage, såfremt der forventes økonomiske problemer.

Der er for alle søjler og stabe etableret en controllerfunktion, der forestår den økonomiske kontrol med de decentrale enheder. Nogle steder er controllerfunktionen placeret centralt i den enkelte søjle eller stab, og andre steder varetages controllerfunktion for en søjle eller stab af forvaltningens centrale økonomiafdeling (Økonomi).

Der udarbejdes på forvaltningsniveau tre årlige regnskabsprognoser, hvor der følges op på forvaltningens samlede økonomi.

Derudover blev der i forvaltningen i 2007 efter samme procedure som regnskabsprognoserne udarbejdet en risikovurdering i august og en i november.

Af hensyn til den interne risikostyring i forvaltningen, er der blevet udarbejdet en model for den fremtidige risikofølgning. Fra 2008 følges der månedligt op på de væsentlige risikofaktorer i forvaltningen.

Afsluttende henvises der til forvaltningens ovennævnte forretningsgange, hvoraf flere helt eller delvist regulerer de økonomiske kontroller i forvaltningen.

Kommentar

Revisionsdirektoratet finder forvaltningens redegørelse tilfredsstillende.

3.4 Årsregnskabet, herunder ledelsens regnskabserklæring

3.4.1 Årsregnskabets formelle rigtighed

Velfærdsministeriet har i Budget- og Regnskabssystemet for kommuner fastsat bestemmelser om form og indhold af kommunale årsregnskaber.

Økonomiudvalget har den 4. december 2007 godkendt et Regnskabsdirektorat med retningslinier for udvalgenes regnskabsaflæggelse for 2007.

Kultur- og Fritidsudvalget godkendte regnskabet for 2007 på sit møde den 27. marts 2008.

a. Kultur- og Fritidsudvalgets udgiftsbaserede regnskab for 2007 i hovedtal viser i mio. kr. netto – endvidere er oplyst sammenligningstal for 2006:

	Regnskab 2007	Regnskab 2006
Drift	376	437
Anlæg	513	483
Finansposter	-668	-753
Andet		
I alt	221	167
Finansiell status – Ultimo		
Samlede aktiver	10.545	12.289

b. Der skal endvidere aflægges et omkostningsbaseret regnskab bestående af en balance, en anlægsnote og en beskrivelse af den anvendte regnskabspraksis.

Balancen for Kultur- og Fritidsudvalget viser for 2007 følgende hovedposter i mio. kr. – endvidere er der oplyst sammenligningstal for 2006:

	Ultimo 2007	Ultimo 2006
Materielle anlægsaktiver	15.735	12.593
Immaterielle anlægsaktiver	1	2
Finansielle anlægsaktiver	361	459

Anlægsaktiver i alt	16.097	13.054
Omsætningsaktiver	-42	153
Aktiver i alt	16.055	13.207
Egenkapital	15.070	12.196
Hensatte forpligtelser	875	596
Langfristede gældsforpligtelser	8	10
Kortfristede gældsforpligtelser	89	405
Nettogæld vedr. fonds, legater, deposita mv.	13	
Passiver i alt	16.055	13.207

c. Udvalgets regnskab skal indeholde en redegørelse for væsentlige afvigelser mellem bevillings- og regnskabstal. Ifølge Regnskabscirkulæret skal de enkelte forvaltninger endvidere bidrage med en række økonomioplysninger til Økonomiforvaltningen til brug for Københavns Kommunes samlede regnskab.

Ifølge Velfærdsministeriets Budget- og Regnskabssystem for kommuner skal kommunens samlede årsregnskab indeholde følgende oversigter og redegørelser:

- Personaleoversigt.
- Garantier, eventualrettigheder og -forpligtelser.
- Udførelse af opgaver for andre myndigheder.
- Omkostningskalkulationer ved kommunal leverandørvirksomhed af personlig og praktisk bistand.
- Anlægsregnskaber.

Følgende oversigter er påkrævet ifølge Regnskabscirkulæret:

- Deponering og indgåede lejeaftaler.
- Tilskudsmidler.
- Selskabsdeltagelse.
- Låneberettigede udgifter.

Revisionen af 2007

d. Vi har påset, at udvalgets regnskaber for 2007 er aflagt som foreskrevet i Velfærdsministeriets bestemmelser og Københavns Kommunes Regnskabscirkulære.

Vi har endvidere stikprøvevis efterprøvet, at forvaltningens supplerende økonomioplysninger til brug for de obligatoriske oversigter til kommunens samlede regnskab er korrekte og fyldestgørende. Vi har endelig kontrolleret den talmæssige sammenhæng mellem bogføringen i KØR og regnskabet.

Vi har konstateret, at der i den obligatoriske oversigt "Tilskudsmidler" medtages mange tilskud på under 200.000 kr.

Kommunens Regnskabscirkulære foreskriver ellers, at der kun oplyses tilskud over 200.000 kr.

3.4.2 Ledelsens regnskabserklæring

Ledelsen har over for os oplyst, at der dem bekendt ikke påhviler andre forpligtelser end de i regnskabet anførte. Ledelsen har den 28. marts 2008 afgivet en erklæring herom.

Kommentar

Revisionsdirektoratet finder, at Kultur- og Fritidsforvaltningens årsregnskab 2007 er tilfredsstillende i formel henseende.

3.5 Balancen

a. Balancen indeholder oplysninger om værdien af grunde, bygninger, tekniske anlæg, maskiner, inventar mv. samt om værdien af finansielle aktiver og forpligtelser.

Behandlingen af posterne i balancen har væsentlig betydning for forvaltningens mulighed for at kunne opgøre og specificere sine rettigheder, herunder tilgodehavender samt sine forpligtelser. Endvidere har rigtigheden af balanceposterne både likviditetsmæssig betydning og betydning for rigtigheden af driftsregnskabet og dermed overholdelsen af bevillingerne.

Kravene til forvaltningerne er:

- Anlægskartoteket i KØR's Anlægsmodul skal ved regnskabsafslutningen være ajourført. Registreringer i Anlægsmodulet danner grundlag for det omkostningsbaserede regnskab.
- Der skal mindst én gang om måneden foretages afstemning af likvide konti samt specifikation af tilgodehavender og gæld. I forbindelse med afslutningen af årsregnskabet skal der foreligge afstemning/specifikation af samtlige konti, jf. Kasse- og Regnskabsregulativets Rammebilag for regnskab i årets løb. Det skal fremgå af afstemningsmaterialet, at der er foretaget en ledelsesmæssig vurdering heraf, jf. Regnskabscirkulæret. Endvidere skal det oplyses i regnskabsforklaringerne, såfremt der i forvaltningerne er statuskonti, der ikke som foreskrevet er afstemt og specificeret, herunder oplyses om den regnskabsmæssige usikkerhed som følge heraf.

Revisionen af 2007

b. Revisionsdirektoratet afgav den 19. februar 2008 en beretning om revisionen af Københavns Kommunes åbningsbalance pr. 1. januar 2007 til Borgerrepræsentationen, jf. bestemmelserne herom i Budget- og Regnskabssystem for kommuner.

Revisionen viste, at åbningsbalancen indeholdt væsentlig fejlinformation, hvilke medførte, at direktoratet tog et forbehold i revisionspåtegningen til åbningsbalancen.

De konkrete forhold, som vedrører Kultur- og Fritidsudvalgets andel af balancen,

omtales i det følgende:

"Det fremgår af Velfærdsministeriets orienteringsskrivelse af 14. juli 2006 til alle kommuner og sammenlægningsudvalg, afsnit 2, at ældre ejendomme anskaffet før 1. januar 1999 skal registreres til den offentlige ejendomsvurdering pr. 1. januar 2004.

Vi har ud af en stikprøve på 19 ejendomme konstateret 12 tilfælde (bilag 1), hvor grundværdien fejlagtigt var medtaget i bygningsværdien. Overvurderingen udgør 818,6 mio. kr. – uden hensyn til afskrivninger i perioden 2004-2006.

Det er oplyst, at anlægskartoteket primo 2007 i flere tilfælde er ajourført automatisk på grundlag af oplysningerne i anlægskartoteket for 2006, der indeholdt et felt med oplysning om ejendomsværdien pr. 1. januar 2004. Men ejendomsværdien er i flere tilfælde indsat primo i anlægskartoteket for 2007 i feltet for bygningsværdi uden hensyn til, at ejendomsværdien ud over bygningsværdi også indeholder grundværdi. Det medfører, at bygningsværdien fejlagtigt også indeholder grundværdien.

Vores meget begrænsede stikprøve – der blev udvalgt ud fra posternes væsentlighed – har vist, at bygningsmassens afskrivningsgrundlag (anskaffelsessum i anlægskartoteket) i disse tilfælde er overvurderet med 818,6 mio. kr.

Vi har endvidere udvalgt en stikprøve på 8 ejendomme, der var med i anlægskartoteket ultimo 2006, men udgået i anlægskartoteket primo 2007. Vi har forespurgt Københavns Ejendomme om årsagen hertil.

Det blev oplyst, at 2 ejendomme er gymnasier, som efter kommunalreformen er overført til statslige selvejende institutioner. I de 6 tilfælde har kommunen fortsat ejendomsret til bygningerne. Der kunne ikke umiddelbart oplyses om årsagen til, at bygningerne var udgået af anlægskartoteket primo 2007. Den samlede værdi af de udgåede ejendomme udgør 54 mio. kr., som posten grunde og bygninger derved er undervurderet med.

Vi har konstateret, at grunde og bygninger er overvurderet med på 818,6 mio. kr. og

undervurderet med 54 mio. kr. Beløbene er eksklusive afskrivninger for perioden 2004-2006. Disse væsentlige fejl har givet anledning til at give et forbehold i revisionspåtegningen på åbningsbalancen pr. 1. januar 2007.

Vi finder, at anlægskartotekets oplysninger om grunde og bygninger bør underkastes en kontrol af, om indregning og måling af grunde og bygninger er sket korrekt."

c. Revisionsdirektoratet bad oplyst, hvem Kultur- og Fritidsforvaltningen har udpeget som ansvarlig for, at alle forvaltningens balancekonti foreligger afstemt og specificeret, og at der er foretaget en ledelsesmæssig vurdering af materialet.

Ifølge Kultur- og Fritidsforvaltningen er der indgået en aftale med Koncernservice om, at Koncernservice overvåger, at alle forvaltningens balancekonti foreligger afstemt og specificerede. De stedlige ledere i forvaltningen skal underskrive alle blanketter for deres respektive områder.

Kultur- og Fritidsforvaltningen oplyste endvidere, at forvaltningens direktion har bedt samtlige ansvarlige chefer i forvaltningen om at udarbejde en plan for afstemningen af udestående konti. Der ville blive fulgt op på status ugentligt på ledelsesgruppemøder. Det var forvaltningens vurdering, at alle konti ville være afstemt i løbet af april 2008.

Af de 1.004 konti som skal afstemmes/specificeres ultimo regnskabsår 2007 har Koncernservice pr. 7. maj 2008 modtaget 990. Der mangler således 14 afstemninger/specifikationer.

Vi har ved stikprøver kontrolleret, at posterne i balancen er afstemt/specificeret som foreskrevet. Vi har således anmodet om at få forelagt afstemninger/specifikationer af 30 konti. Endvidere har vi kontrolleret, at afstemninger/specifikationer indeholder dokumentation for en ledelsesmæssig vurdering af materialet.

d. Vi har konstateret følgende:

- ¼ af de modtagne afstemninger/specifikationer har ikke 2 underskrifter eller har ens underskrift for udført afstemning og foretaget ledelsesvurdering. Det fremgår således ikke tydeligt, om der har fundet en ledelsesmæssig vurdering sted af afstemningerne/specifikationerne.
- Kun 1 afstemning/specifikation er dateret. Det er således ikke muligt at konstatere, om afstemningerne/specifikationerne er udarbejdet til det tidspunkt, hvor disse skal foreligge, jf. Regnskabscirkulæret.
- Flere af de modtagne afstemninger/specifikationer er ikke afstemt ultimo regnskabsår 2007 men på senere tidspunkter. Dette betyder, at eventuelle korrektioner til årsregnskab for 2007 ikke længere er muligt at foretage.
- På funktion 9.22.01 Kontante beholdninger henstår 2 kassekonti med negative saldi (51304.0000.6201000000 og 52309.0000.6201000000), hvilket ikke er i overensstemmelse med de optalte beholdninger. Dette indikerer, at kontiene i længere tid ikke har været afstemt korrekt med bogføringen.
- På funktion 9.28.15 Andre tilgodehavender henstår på konto for uanbringelige netbankbetalinger (50021.0921.6232000000) mange uafklarede indbetalinger bogført i 2003. Begrundelsen for at disse ældre poster endnu ikke er udlignet, er ikke oplyst i materialet.
- På funktion 9.52.56 Anden kortfristet gæld indeholder 2 konti (50021.0000.8256000000 og 51100.9810.8252000000) hvor diverse gældsposter er bogført i 2005. Begrundelsen for at disse ældre poster endnu ikke er udlignet, er ikke oplyst i materialet.

Revisionsbemærkning

Revisionsdirektoratet finder det beklageligt, at balancekonti ikke er behandlet som foreskrevet.

3.6 Bevillingskontrol

a. Københavns Kommunes bevillingsregler er oplyst i kommunens budget 2007.

Bevillingsreglerne indeholder:

- Bevillinger og bevillingsniveau.
- Styringsområder og styringsparametre.
- Bevillingsbindinger.
- Tillægsbevillinger.
- Efterregulering.
- Budgetopfølgning.
- Øvrige bevillingsmæssige forhold.

Et væsentligt forhold er, at en bevilling vedtaget af Borgerrepræsentationen er bindende. Dette betyder, at der kun kan afholdes merudgifter (eller oppebæres indtægter), såfremt der er indhentet en tillægsbevilling fra Borgerrepræsentationen.

Ifølge Regnskabscirkulæret skal der redegøres for væsentlige afvigelser mellem bevillings- og regnskabstal samt for væsentlige afvigelser i forhold til budgetforudsætningerne. Som hovedregel skal der således forklares:

- Afvigelse på mere end 5 mio. kr. på funktionsniveau.
- Afvigelser mellem budgetteret og realiseret aktivitet.
- Afvigelser mellem budgetterede og realiserede enhedspriser.
- Afvigelser mellem budgetterede og realiserede mål og resultater (kvantificerbare).

Opfølgning af revisionen af 2006

b. Revisionsdirektoratet fandt for regnskab 2006, at Kultur- og Fritidsforvaltningens regnskabsforklaringer var tilfredsstillende.

Revisionen af 2007

c. I de specielle bemærkninger til regnskabet for Kultur- og Fritidsudvalget er der redegjort for afvigelser mellem bevillings- og regnskabsbeløb.

For de enkelte bevillinger er der følgende afvigelser (mio. kr.):

Bevilling	Nettobevilling	Afvigelse 1)
Rammebelagte områder, drift		
Kultur og Fritid	943	-8
Københavns Ejendomme	-573	14
Rammebelagte områder, anlæg		
Københavns Ejendomme	783	-273
Kultur og Fritid	7	-4
Finansposter		
Finansposter	18	13
Skatter og udligning	-751	51

1) Merudgifter er anført som positivt beløb.

Vi har som led i bevillingskontrollen fokuseret på følgende:

- Er der væsentlige beløbsmæssige afvigelser.
- Skulle afvigelsen/erne have været konstateret til brug for ansøgning af tillægsbevilling i Borgerrepræsentationen.
- Er forklaringerne af afvigelserne korrekte og fyldestgørende.

Væsentlige beløbsmæssige afvigelser:

d. Vi har konstateret væsentlige afvigelser mellem bevillings- og regnskabstal for følgende bevillinger (mio. kr.):

Bevilling	Nettobevilling	Afvigelse
Københavns Ejendomme, drift	-573	14
Københavns Ejendomme, anlæg	783	-273
Skatter og udligning	-751	51

Københavns Ejendomme, drift. Det samlede merforbrug for Københavns Ejendomme

på 14 mio. kr. skyldes dels mindre lejeindtægter på 12,5 mio. kr. som følge af tomgang i forbindelse med gennemførelsen af masterplanen dels mindre lejeindtægter på 1,8 mio. kr. i forbindelse med lejemålet Gl. Vasbygade.

Herudover udviser regnskabet en del afvigelser på enkeltfunktioner, hvilket bl.a. skyldes, at regnskabsforbruget ikke er blevet posteret på de relevante budgetkonti.

Københavns Ejendomme vil i 2008 omplacere budgettet på enkeltfunktioner, så der fremadrettet vil være overensstemmelse mellem budget og regnskab.

Københavns Ejendomme, anlæg. Det meget betydelige mindreforbrug på 273 mio. kr. under Københavns Ejendomes anlægsområde skyldes ifølge regnskabsforklaringerne, at mange projekter ikke har kunnet færdiggøres inden for det år, hvor anlægsbevillingen er givet, især når bevillingerne er givet i slutningen af året. Anlægsområdet er kendetegnet ved store anlægspuljer, der udmøntes i konkrete anlægsprojekter. Disse har i praksis ikke kunnet realiseres inden for kalenderåret.

Væsentlige enkeltafvigelser omfatter et mindreforbrug på 104,9 mio. kr. til administrationsbygninger, hvortil oplyses, at bevillingen til masterplanen for lokalisering af centralforvaltningen er givet samlet i 2007, mens projekterne strækker sig over flere år.

Et andet område er folkeskoler med et mindreforbrug på 96,7 mio. kr., hvortil oplyses, at en række restbevillinger og merforbrug fra BUF vedrørende Nyboder Skole, Vanløse Skole og Korsager skolen er overført sent i 2007, og at pengene ikke er nået at blive anvendt i 2007. Dertil kommer, at en række af projekterne under genopretningsplanen på folkeskoleområdet først blev igangsat ultimo 2007, hvorfor anlægsarbejderne ikke kom rigtigt i gang i 2007. I øvrigt blev der givet tillægsbevillinger i december 2007.

Yderligere skal nævnes et mindreforbrug på 42,9 mio. kr. vedrørende integrerede daginstitutioner, hvor der var væsentlige forskydninger i tidsplanen for nogle institutionsbyggerier. En fejlagtig ombytning af fortegnet ved den tidlige overførsel af midler fra 2007 til 2008 har medført, at budgettet i 2007 blev forøget i stedet for

reduceret.

Revisionsdirektoratet har konstateret, at der ved den tidlige overførsel af midler fra 2007 til 2008 blev overført 340,1 mio. kr. af anlægsbevillingen under Københavns Ejendomme – det korrigerede budget udgjorde pr. 26. oktober 2007 i alt 1.053,6 mio. kr.

Skatter og udligning. Nettomindreindtægten på 51 mio. kr. består af dels merindtægter på 31,8 mio. kr. vedr. andele af bruttoskat efter § 48 i kildeskatteloven og mindreudgift på 12,0 mio. kr. vedr. manglende efterregulering af grundskyld mv. angående Ørestadsselskabet dels mindreindtægt på 92,9 mio. kr. vedrørende dækningsafgift af forretningsejendommers forskelsbeløb.

Om den betydelige mindreindtægt på 92,9 mio. kr. oplyses yderligere i regnskabsforklaringerne:

"For tiden verserer flere sager om tilbagebetaling af for meget opkrævet dækningsafgift i op til 5 år. Det drejer sig blandt andet om fitnesscentre, Postterminalbygningen og parkeringsanlæg. I 4. kvartal 2007 er der alene til Carlsberg udbetalt 30 mio. kr."

Kultur- og Fritidsforvaltningen har på Revisionsdirektoratets foranledning fremsendt en specifikation af de ejendomshavere, der i 2007 har fået tilbagebetalt mere end 100.000 kr. pr. ejendom.

Supplerende oplyser forvaltningen, at tilbagebetalingerne er sket som følge af Vurderingsmyndighedens, Vurderingsankenævnets eller Landsskatterettens ændringer af vurderinger pr. 1. oktober 2002 og senere.

Forvaltningen tilføjer, at ændringer i ejendommens anvendelse fra erhverv til beboelse kommer til kommunens kendskab via registrering af byggesag eller i forbindelse med en vurdering samt på grundlag af ejeres oplysning om bygningsarealer, der anvendes til formål, som ikke er dækningsafgiftspligtige.

Endvidere oplyser forvaltningen, at der ikke ud over de tilbagebetalte beløb er hensatte forpligtelser.

Revisionsdirektoratet må konstatere, at regnskabsforklaringen til den betydelige mindreindtægt på 92,9 mio. kr. er ufyldstgørende, da den reale baggrund for tilbagebetalingen er uomtalt, herunder om tilbagebetalingen skyldes kommunens administration eller beror på eksterne forhold.

Revisionsdirektoratet skal i denne forbindelse henlede opmærksomheden på en nettomerudgift på funktion 7.28. Renter af kortfristede tilgodehavender i øvrigt. Det oplyses i regnskabsforklaringerne:

"Merudgiften vedrører afsavnsrenter i forbindelse med udbetaling af for meget indbetalt grundskyld og dækningsafgift, hvor tilsvaret er nedsat, jf. ovenfor under 7.68 Skatter. Seneste udbetaling i november udgjorde ca. 12 mio. kr. vedr. Carlsberg.

Problemet vedr. den øgede udgift til afsavnsrenter i forbindelse med ændring af grundskyld og dækningsafgifter er behandlet af Økonomiforvaltningen."

Der er intet oplyst om Økonomiforvaltningens eventuelle tiltag til løsning af problemet.

Revisionsbemærkning

Revisionsdirektoratet skal henstille, at Københavns Ejendomme søger at forbedre økonomistyringen af sin anlægsp portefølje, da usikkerhed i prognosestyringen synes at foreligge begrundet med, at årsregnskabet betydelig mindreforbrug på 273 mio. kr. fulgte kort efter den tidlige overførsel fra 2007 til 2008 af 340,1 mio. kr.

Revisionsdirektoratet finder desuden, at den regnskabsmæssige forklaring til nettomerudgiften på 19,2 mio. kr. til renter ved udbetaling af for meget indbetalt grundskyld og dækningsafgift er ufyldstgørende, da der intet er oplyst om Økonomiforvaltningens standpunkt i sagen.

Revisionsdirektoratet finder også, at regnskabsforklaringen til den betydelige mindreindtægt på 92,9 mio. kr. er ufyldstgørende, da den reale baggrund for tilbagebetalingen af dækningsafgifterne er uomtalt, herunder om tilbagebetalingen

skyldes kommunens administration eller beror på eksterne forhold.

Revisionsdirektoratet henstiller, at Kultur- og Fritidsforvaltningen i sagsindstillingen til Kultur- og Fritidsudvalgets behandling af dette årsrevisionsprotokollat giver mere fyldestgørende regnskabsforklaringer, herunder foranlediger Økonomiforvaltningens standpunkt indarbejdet.

3.7 Anlæg

Opfølgning af revisionen af 2006

a. Revisionsdirektoratet udtalte i årsrevisionsprotokollatet for 2006 kritik af, at Kultur- og Fritidsforvaltningen ikke havde afgivet anlægsregnskaber for 33 afsluttede anlægsbevillinger.

Revisionsdirektoratet foreslog, at Kultur- og Fritidsforvaltningens forslag til procedure for aflæggelse af anlægsregnskaber også indeholdt en tydelig beskrivelse af opgave- og ansvarsfordelingen mellem forvaltningerne.

Kultur- og Fritidsforvaltningen tog bemærkningen til efterretning og ville efter aftale med Revisionsdirektoratet afgive disse regnskaber inden den 1. oktober 2007.

Københavns Ejendomme ville udarbejde en forretningsgang for aflæggelse af anlægsregnskaber, så korrekt afgivelse af anlægsregnskaber skulle sikres fra 2007 og frem. I forlængelse af arbejdet med forretningsgangen ville Københavns Ejendomme sikre, at ansvarsfordelingen mellem forvaltningerne i særligt opmærksomhedskrævende tilfælde, fx i forbindelse med aflæggelse af anlægsregnskaber for puljer, blev klarlagt.

b. Af regnskabet for 2006 fremgik, at 79 anlægsbevillinger skulle være afsluttet. Københavns Ejendomme havde kategoriseret anlægsbevillingerne i 5 grupper:

1. Delbevillinger af større uafsluttede arbejder og lignende.
2. Anlægsregnskaber afgivet af fagforvaltningerne.
3. Arbejder finansieret af puljer i fagforvaltningerne.
4. Ibrugtaget, men med ikke uvæsentlige økonomiske udeståender.
5. Afsluttede arbejder.

Ad 1 Delbevillinger af større uafsluttede arbejder og lignende: Disse arbejder var delbevillinger af et større uafsluttet arbejde (fx arkitektkonkurrencer og forprojektering), hvor det kun var konkurrencen, projektering eller delarbejder, der var færdige. I denne kategori var 8 bevillinger af de 79. Det var forvaltningens opfattelse,

at der først skulle afgives anlægsregnskab for disse sager, når det samlede arbejde var afsluttet.

Revisionsdirektoratet har medio juni 2008 endnu ikke modtaget disse 8 anlægsregnskaber.

Ad 2 Anlægsregnskaber afgivet af fagforvaltningerne: De 3 anlægsregnskaber i denne gruppe er aflagt i den oprindelige fagforvaltning og behandlet på Uddannelses- og Ungdomsudvalgets møde den 14. december 2005.

Ad 3 Arbejder finansieret af puljer i fagforvaltninger: I denne gruppe var 7 anlægsbevillinger, og det var forvaltningens opfattelse, at anlægsregnskaberne skulle afgives af fagforvaltningerne, når hele puljen var afsluttet.

Revisionsdirektoratet har ikke kunnet konstatere, om der er aflagt anlægsregnskaber for disse 7 anlægsbevillinger i andre fagforvaltninger.

Ad 4 Ibrugtaget, men med ikke uvæsentlige økonomiske udeståender: Denne gruppe indeholdt bygninger mv., som var taget i brug, men hvor der endnu ikke er afgivet anlægsregnskab, da der var ikke uvæsentlige økonomiske udeståender (fx uafsluttede tvister og restarbejder). I denne gruppe var 28 anlægsbevillinger ud af de 79. Det var forvaltningens opfattelse, at anlægsregnskabet først skulle afgives, når der var sikkerhed omkring afgørelsen af disse udeståender.

Revisionsdirektoratet har modtaget anlægsregnskaber for 9 af disse bevillinger. Der resterer således stadig 19 regnskaber fra denne gruppe.

Ad 5 Afsluttede arbejder: Disse arbejder var afsluttet, og der kunne afgives anlægsregnskab. I denne gruppe var 33 anlægsbevillinger ud af de 79. Ved etableringen af Københavns Ejendomme 1. januar 2006 blev igangværende anlægsbevillinger overført fra fagforvaltningerne til Københavns Ejendomme. Den sidste stadeopgørelse med overførsler blev først politisk behandlet december 2006.

Dette har haft indflydelse på Københavns Ejendomes mulighed for afgivelse af anlægsregnskaberne i 2006.

Revisionsdirektoratet har modtaget 31 anlægsregnskaber fra denne gruppe. Dette svarer til det faktiske antal, idet en bevilling fejlagtigt var medtaget på listen over anlægsarbejder, samt at to bevillinger hænger sammen og derfor regnskabsforklares som en.

c. Af de i alt 77 anlægsbevillinger, der ifølge regnskab 2006 skulle være afsluttet i 2006, har Revisionsdirektoratet, jf. ovenstående, modtaget 40 anlægsregnskaber og som tidligere nævnt er 3 anlægsregnskaber aflagt i Uddannelses- og Ungdomsudvalget.

De 7 anlægsbevillinger for arbejder finansieret af puljer i fagforvaltningerne har Revisionsdirektoratet ikke kunnet finde aflagte anlægsregnskaber for.

Af de øvrige 27 manglende anlægsregnskaber fra 2006 vedrører 19 bygninger mv., der er ibrugtaget, men med ikke uvæsentlige økonomiske udeståender, og 8 anlægsregnskaber vedrørende delbevillinger af større uafsluttede arbejder og lignende.

De modtagne anlægsregnskaber bærer præg af, at der har været nogle problemer i opstartsfasen med hensyn til tidsfrister for aflæggelse af regnskaber for bevillingerne, og hvor bilagsmaterialerne blev opbevaret. Mange af regnskaberne bærer præg af, at der intet forbrug har været i hverken 2006 eller 2007, men anlægsregnskaberne er prisfremskrevet til 2007-priser. Endvidere fremgår det af regnskabsforklaringsmaterialet, at der i nogle tilfælde mangler bilag fra forvaltningerne.

Revisionsdirektoratet har endvidere konstateret, at det for de bevillinger, der er overført fra andre forvaltninger, har været svært at fremsøge oplysninger, da der er forskellige angivelser af bevillingsnumre.

Revisionsdirektoratet finder, at Københavns Ejendomme fremover bør sikre, at der til

anlægsbevillingerne forefindes fyldestgørende og komplet materiale til brug for anlægsregnskabsaflæggelsen.

Revisionsdirektoratet forventer, at de resterende anlægsregnskaber for 2006 snarest afsluttes og tilsendes Revisionsdirektoratet.

d. Københavns Ejendomme har for at sikre afgivelse af korrekte anlægsregnskaber fra 2007 udarbejdet en forretningsgang for Københavns Ejendomme for aflæggelse af anlægsregnskaber af 28. oktober 2007. Endvidere er der udarbejdet en forretningsgangsbeskrivelse for Regnskabsaflæggelse for anlægsprojekter dateret den 13. juli 2007. Forretningsgangen for aflæggelse af anlægsregnskaber ligger på kommunens intranet sammen med forvaltningens øvrige forretningsgange.

I forlængelse af arbejdet med forretningsgangen ville Københavns Ejendomme sikre, at ansvarsfordelingen mellem forvaltningerne i særligt opmærksomhedskrævende tilfælde, fx i forbindelse med aflæggelse af anlægsregnskaber for puljer, blev klarlagt.

Revisionsdirektoratet er ikke bekendt med, om der er udarbejdet en forretningsgang/arbejdsgangsbeskrivelse med ansvarsfordeling mellem forvaltningerne i forbindelse med aflæggelse af anlægsregnskaber for puljer.

e. Kultur- og Fritidsudvalget tog på mødet den 16. august 2007 (KFU 374/2007) Revisionsdirektoratets bemærkninger og anbefalinger til efterretning og godkendte forvaltningens påtænkte foranstaltninger i forhold hertil.

Kultur- og Fritidsudvalget anmodede endvidere på mødet om at få forelagt udestående anlægsregnskaber. Anlægsregnskaberne for de 31 anlægsbevillinger blev forelagt for udvalget på mødet den 1. november 2007 sammen med et skema med mer- eller mindreforbrug i forhold til de enkelte anlægsbevillinger. Udvalget tog anlægsregnskaberne til efterretning.

På Kultur- og Fritidsudvalgets møde den 4. oktober 2007 indstillede forvaltningen, at udvalget tog revisionsberetningen 2006 til efterretning, og at udvalget godkendte forvaltningens effektuerede og påtænkte foranstaltninger i forhold hertil. Indstillingen blev godkendt af udvalget.

Revisionsudvalget tilsluttede sig Revisionsdirektoratets kritik af de manglende anlægsregnskaber, jf. Økonomiudvalgets betænkning over Revisionsdirektoratets beretning til Borgerrepræsentationen (BR 422/2007).

Kultur- og Fritidsforvaltningen har i bilag til besvarelsen af 3. marts 2008 af Revisionsdirektoratets brev om oplysninger til brug for forberedelsen af revisionen af Københavns Kommunes årsregnskab for 2007 vedlagt "Notat vedrørende risikovurdering af budget november 2007", dateret den 12. december 2007. Vedrørende anlægsbudgettet fremgår, at der i forbindelse med tredje regnskabsprognose forventedes et mindreforbrug, som søges overført til 2008.

f. Københavns Ejendomme har afgivet "Orientering om anlægsstyring i Københavns Ejendomme" (KFU 404/2007 af 30. august 2007) til Kultur- og Fritidsudvalget. Københavns Ejendomme beskriver bl.a., at der har været flere udfordringer, der har påvirket muligheden for overholdelsen af budgetter og tidsfrister.

Københavns Ejendomme gennemfører løbende et stort antal anlægsopgaver. I 2007 har flere projekter oplevet en eller flere af nedenstående udfordringer, der har påvirket muligheden for at overholde budgetter og tidsplaner:

- Forsinkelser i beslutningsproces, forundersøgelser eller licitation.
- Dårlige licitationsresultater som følge af mindre konkurrence i byggebranchen.
- Udvikling i byggeprisindekset, der overstiger den prisudvikling, der lægges til grund for den afgivne bevilling.
- Efterfølgende forsinkelser eller prisstigninger som følge af en generel øget usikkerhed eller som følge af unikke projekter mv.

Forsinkelser og risiko for budgetoverskrivelse hænger i høj grad sammen. Københavns Ejendomme havde via risikostyringssystemet estimeret risiko for forsinkelser og medfølgende budgetoverskridelser for 76 igangværende anlægssager. Risikovurdeingerne omfattede både projekter overført 1. januar 2006 og andre igangværende projekter.

Københavns Ejendomme anførte, at 19 sager svarende til 25 % havde høj risiko for forsinkelse. Baggrunden for forsinkelsen blev anført til for størstedelens vedkommende afventende beslutningsproces i forvaltningen, politisk udvalg eller myndighed, samt dårligt licitationsresultat, uforudsete hændelser og uoverensstemmelse mellem brugerkrav og budget.

Det anføres endvidere, at forsinkelser medfører betydelig risiko for budgetoverskridelser. Flerårige anlægsbevillinger fremskrives kun med den almindelige prisudvikling. Udviklingen i byggeprisindekset sammenlignet med den almindelige prisudvikling, som anvendes ved priskefremskrivningen af flerårige anlægsprojekter viser, at forskellen er øget i de senere år. Byggeprisindekset er steget væsentligt mere end den almindelige prisudvikling.

Københavns Ejendomme videreudvikler løbende anlægsstyringen for at imødegå markedsudfordringerne. Hovedpunkterne i Københavns Ejendommens indsats for at sikre budgetoverholdelse og overholdelse af tidsplan ved anlægsregnskaber er:

1. Tidlig involvering i sagsforløb.
2. Opbygning af erfaring og kompetence.
3. Organisering (ansvarsforhold og rapporteringskrav).
4. Professionel projekt- og tidsstyring.
5. Hyppig opfølgning af tid, kvalitet og økonomi.

Københavns Ejendomme har opstillet hvilke udfordringer, der forudses, hvilken indsats der skal indsættes, og hvem der er ansvarlige. Københavns Ejendomme vil intensivere dialogen med forvaltningerne. Den løbende information om status på Københavns Ejendommens anlægssager foreslås fremover givet i forbindelse med den

kvartalsvise budgetopfølgning. Oversigten vil indeholde oplysninger om antal projekter for de enkelte forvaltninger, projekternes stade samt oplysninger om væsentlige problemer og resultater knyttet til projekterne, herunder opfølgning på tidsplan og budget.

Ledelsesgruppen i Kultur- og Fritidsforvaltningen udarbejder månedligt et notat vedrørende risikovurdering for den enkelte måned. Risikovurderingerne er endvidere opdelt i henholdsvis driftsbudgettet og anlægsbudgettet. Risikovurderingen for anlægsbudgettet er grundlagt fra Københavns Ejendomes risikostyringssystem.

g. Københavns Ejendomme har bedt COWI om at foretage en evaluering af Københavns Ejendomme. Evalueringen skulle omfatte Københavns Ejendomes første 18 måneder og gøre status i forhold til målsætningerne ved dannelsen af Københavns Ejendomme. COWI har forestået udarbejdelsen af rapporten "Evaluering af Københavns Ejendomme" af april 2008.

Af Borgerrepræsentationens oprindelige beslutningsgrundlag fremgik, at der ved etableringen af Københavns Ejendomme kunne påregnes en effektivisering af ejendomsområdet. Det er, trods en markant øget omsætning, ikke lykkedes at igangsætte alle de projekter, der var afsat midler til. Der må således forudses et løbende effektiviseringspres på organisationen.

Revisionsdirektoratet angiver nedenfor i summarisk form nogle af de konstateringer, COWI fremkommer med i den aflagte rapport:

- Af punkt 3.3 "Effektivt byggeri og anlæg" fremgår, at målet er at udføre bygge- og anlægsopgaver effektivt med udgangspunkt i en bestiller/udfører model. COWI beskriver, at Københavns Ejendomme har demonstreret positive resultater i forhold til at skabe mere effektive bygge- og renoveringsopgaver på basis af en BUM-model. Der er imidlertid fortsat udfordringer, der skal løftes, særligt i samarbejde med forvaltningerne.

- Ny kontrakt pr. 1. januar 2008 mellem Københavns Ejendomme og Kultur- og Fritidsforvaltningen, som betyder, at Københavns Ejendomme kommer til at betale for overskridelser på tid og budget, i stedet for som tidligere, hvor Københavns Ejendomme kunne sende regningen videre til de enkelte forvaltninger. Kontrakten betyder samtidig, at Københavns Ejendomme kan beholde og disponere over et evt. overskud som resultat af optimering af ressourcer og besparelser ved nye udbudsformer etc. Denne ordning har medført en vis mistro blandt andre forvaltninger, idet den opleves som et incitament for Københavns Ejendomme til at overbudgettere projekterne.
- BUM-modellen kan ikke betragtes som færdigudviklet. Særligt bør der arbejdes med en bedre fælles forståelse af snitfladerne i forhold til forvaltningerne.
- Cowi anfører, at det forventede mindreforbrug på anlæg skyldes, at halvdelen af midlerne til genopretningsplanerne er indregnet, men ikke er igangsat. Det er samtidig udtryk for en generel tendens i markedet, hvor mangel på arbejdskraft har gjort det svært at få gennemført projekter inden for tidsplanen.
- Tidsforbruget til den politiske beslutningsproces omkring bygge- og anlægsopgaver skal også tages i betragtning. Det er en medvirkende årsag til, at anlægsopgaver bliver forsinkede.
- Der er ligeledes et særligt krav om, at der på alle projekter over 30 mio. kr. bliver foretaget en risikovurdering af en ekstern rådgiver. Det har ikke været muligt at foretage en opgørelse over det aktuelle niveau for overskridelse af tid og økonomi på projekter i Københavns Ejendomme, da dette endnu ikke opgøres centralt.
- COWI skriver i sammenfatningen (3.3.4), at Københavns Ejendomme har formået at igangsætte mange renoverings- og byggeprojekter, men der er behov for endnu mere fart, hvis forventningerne skal opfyldes.
- Oplevelsen af Københavns Ejendommers effektivitet er overvejende positiv. Men der er ikke etableret systemer, der sikrer, at data og oplysninger om de enkelte projekter er samlede og let tilgængelige for medarbejderne i Københavns Ejendomme. Det giver problemer med styringen af de enkelte sager og projekter.
- Det er lykkedes at etablere en BUM-model både i forhold til forvaltningerne og i

forhold til eksterne leverandører. Samarbejdet er dog ikke uden torne. Særligt er der behov for at etablere klarere snitflader i forhold til forvaltningerne.

Revisionen af 2007

h. Det fremgår af kommunens regnskab for 2007, side 210-214, at Kultur- og Fritidsforvaltningen har afsluttet 19 anlægsbevillinger vedrørende 2007 og 1 vedrørende 2006. Revisionsdirektoratet har imidlertid konstateret, at der reelt kun er 15 anlægsbevillinger vedrørende 2007, da nogle optræder op til 3 gange i anlægsoversigten.

Revisionsdirektoratet har modtaget 11 anlægsregnskaber vedrørende 2007. 7 af disse fremgår af anlægsoversigten i regnskabet for 2007, mens 4 alene fremgår af anlægsoversigten for 2006.

Revisionsdirektoratet mangler således at modtage anlægsregnskaber for 8 anlægsbevillinger, der blev afsluttet i 2007.

Ifølge Københavns Kommunes Budget- og Regnskabshåndbog skal der aflægges særskilt anlægsregnskab senest 6 måneder efter arbejdets afslutning. Et anlægsregnskab vurderes som afsluttet, når der foreligger en ibrugtagningstilladelse eller bygningen mv. er ibrugtaget. Udvalget skal i forbindelse med aflæggelsen af årsregnskabet for det år, hvori det pågældende anlægsregnskab er afsluttet, redegøre for anlægsarbejdet.

Forvaltningen skal afgive de særskilte anlægsregnskaber med bemærkninger for væsentlige afvigelser mellem bevilling og regnskab til Økonomiforvaltningen og Revisionsdirektoratet.

Revisionsdirektoratet finder, at Københavns Ejendomme har iværksat initiativer, der forventes at kunne afhjælpe en del af de problemstillinger, Københavns Ejendomme har været udfordret med i opstartsfasen.

Revisionsdirektoratet må imidlertid konstatere, at processen har været mere langstrakt

end forudset og er kommet til udtryk bl.a. i forbindelse med afgivelse af anlægsregnskaber.

Kultur- og Fritidsforvaltningen har til Revisionsdirektoratets udkast til revisionsprotokollatets punkt om manglende anlægsregnskaber oplyst, at de endnu ikke afgivne anlægsregnskaber i henhold til listerne i årsregnskaberne kan begrundes i følgende forhold, som er kategoriseret i 5 kategorier:

1. Anlægsbevillinger, der endnu ikke er afsluttet, i alt 18.
2. Anlægsbevillinger, der er regnskabsforklaret, i alt 2.
3. Anlægsbevillinger, der er finansieret af diverse puljer i fagforvaltningerne, og som derfor skal regnskabsforklares derfra, i alt 7.
4. Anlægsbevillinger, der er medtaget to gange i udkastet, i alt 5.
5. Projekter, der er finansieret som en del af en vedligeholdelsespulje, der vil blive regnskabsforklaret samlet, i alt 1.

Ovenstående kommentarer bør efter forvaltningens opfattelse medføre, at punkterne 1-5 med i alt 33 anlægsbevillinger fratrækkes de 42 (Revisionsdirektoratets opgørelse af manglende regnskaber – regnskab 2006 (34) og regnskab 2007 (8)).

De resterende 9 vil blive afsluttet inden den 15. oktober 2008.

Revisionsdirektoratets opgørelse af de manglende 42 anlægsregnskaber bygger på, at der i den obligatoriske oversigt i kommunens samlede årsregnskab 2007 er en kolonne med oplysning om "Afsluttet/afsluttes år". Denne angivelse betyder efter Revisionsdirektoratets opfattelse, **at** hvis der oplyses 2007 eller tidligere, så er anlægsarbejdet afsluttet, **at** hvis der oplyses 2008 eller senere, så forventes anlægsarbejdet afsluttet i det pågældende år.

Revisionsbemærkning

Revisionsdirektoratet finder det stærkt beklageligt, at der også i år ikke er aflagt anlægsregnskaber for afsluttede anlægsbevillinger.

Det anbefales, at Kultur- og Fritidsforvaltningen får tilrettelagt en fast praksis til at kunne opfylde oplysningskravene i kommunens regnskab.

3.8 Eftersyn af likvide midler

Opfølgning af revisionen af 2006

I årsrevisionsprotokollatet til regnskab 2006 henstillede Revisionsdirektoratet, at Kultur- og Fritidsforvaltningen udarbejdede en konkret plan for, hvorledes antallet af bemærkninger til kasseeftersynene blev nedbragt.

I Kultur- og Fritidsudvalgets besvarelse angives det, at forvaltningen i samarbejde med Koncernservice vil sætte målrettet ind på opgaven, idet man i 2006 og 2007 implementerer KMD Web kassesystem i de fleste af forvaltningens kasser. I den forbindelse sættes der særlig fokus på kommunens Kasse- og Regnskabsregulativ. Forvaltningen forventede, at det nye kassesystem var fuldt implementeret inden udgangen af 2007. Det er forvaltningens erfaring, at med indførelsen af det nye system nedbringes antallet af fejl.

I Kultur- og Fritidsforvaltningens midtvejsopfølgning til Kultur- og Fritidsudvalget (j.nr. 110/2008 af 27. marts 2008) anføres det, at Koncernservice har oplyst, at KMD Web kassesystem nu bruges i alle kasser på forvaltningens område på nær tre.

Yderligere kasser forventes at komme på systemet i første halvår 2008. Status ultimo februar 2008 er, at der fortsat er problemer i forhold til den tekniske løsning, men at Koncernservice arbejder på at løse problemerne.

Koncernservice oplyste endvidere, at Koncernservice ville komme med et udspil til ændring af kasseeftersynene inden for meget kort tid.

Anbefaling

Revisionsdirektoratet anbefaler, at Kultur- og Fritidsforvaltningen og Koncernservice snarest muligt fremlægger den konkrete implementeringsplan for kasseeftersynene for Kultur- og Fritidsudvalget.

3.9 Regnskabs gennemgang

Revisionsdirektoratet har udbedt sig Kultur- og Fritidsforvaltningens seneste årlige redegørelse for vurdering af kontrollen og den foretagne gennemgang af de reviderede regnskaber mv.

I Kultur- og Fritidsforvaltningen varetages tilskudsforvaltningen af søjlerne Kunst & Kultur og Fritid & Idræt.

Kunst & Kultur anfører i sin redegørelse af 25. februar 2008, at redegørelsen er udfærdiget i henhold til "Vejledning i forvaltning af tilskud under Kultur- og Fritidsforvaltningen".

Vejledningen foreskriver, at tilskudsordninger skal gennemgås og kontrolleres, samt at en kort rapport om resultatet af forvaltningens samlede gennemgang bør udarbejdes.

Kunst & Kultur redegør for den udførte kontrol for 2007 samt for den generelle kontrol med tilskud på Kunst & Kulturs område.

Redegørelsen er i og for sig tilfredsstillende, men selve resultatet af gennemgangen er begrænset til én kommentar, nemlig kritik af kravet om indsendelse af midtvejsevaluering for mindre 1-årige driftstilskud.

Fritid & Idræt oplyser i sin redegørelse af 3. marts 2008 kort om kontrollen med driftstilskud inden for folkeoplysningsområdet og inden for øvrige tilskudsområder.

Der er intet oplyst om selve resultatet af regnskabs gennemgangen.

Revisionsbemærkning

Revisionsdirektoratet henstiller, at Kultur- og Fritidsforvaltningen drager omsorg for, at søjlerne Kunst & Kultur og Fritid & Idræt opsummerer resultatet af regnskabs gennemgangen, så erfaringerne kan anvendes ved næste års regnskabs gennemgang.

4. Revision af særlige regnskabsområder

4.1 IT-anvendelse

Revisionen af 2007

Revision af administrationen af adgange til systemer og data

a. Revisionsdirektoratet har ud fra en vurdering af risici ved kommunens administration af tildelte brugeradgange til systemer og data (autorisationer/transaktionskoder) foretaget en gennemgang af de kontroller, forvaltningens IT-sikkerhedsledere i denne forbindelse skal udføre efter Regulativ for IT-sikkerhed i Københavns Kommune (IT-sikkerhedsregulativet af oktober 2002).

Revisionsdirektoratets gennemgang har omfattet IT-sikkerhedsledernes kontroller, dokumentation af de tildelte autorisationer samt den brugeradministration, der siden 1. april 2007 er udført af Koncernservice – kommunens nye fælles IT-driftsenhed.

Gennemgangen er foretaget i samråd med den overordnede IT-sikkerhedsfunktion i Borgerrepræsentationens Sekretariat og er sket sideløbende med kommunens arbejde med et nyt IT-sikkerhedsregulativ.

IT-sikkerhedsledernes ansvar for udførelse af de kontroller, der har været omfattet af Revisionsdirektoratets gennemgang, er principielt uændret i kommunens nye regulativ, der trådte i kraft den 15. maj 2008.

Resultatet af gennemgangen af Kultur- og Fritidsforvaltningens kontrol og dokumentation fremgår af dette revisionsprotokollat.

Revisionsdirektoratet vil i et revisionsprotokollat til Økonomiudvalget redegøre for det samlede resultat af undersøgelsen af udvalgte områder af kommunens dokumentation af adgange til egne systemer og data.

Autorisationer omfattet af gennemgangen

b. Følgende autorisationer er omfattet af gennemgangen:

- Autorisationer til SKAT TS-tele.
- Autorisationer til øvrige systemer og data (opdatering/forespørgsel).

Baggrunden for gennemgangen af tildelte autorisationer til SKAT TS-tele er Københavns Kommunes aftale af 26. januar 2001 med Told- og Skattestyrelsen om direkte opkobling til samt selvstændig autorisation af kommunens ansatte til anvendelse af diverse skattesystemer via TS-tele.

Gennemgangen af adgange til SKAT har taget udgangspunkt i de adgange, kommunen ultimo 2007 havde tildelt brugere via autorisationssystemet AU.

SKAT's nye webbaserede system fra marts 2008, hvor kommunen via SKAT's extranet tildeler adgange til medarbejdere med digital signatur, har ikke været omfattet af gennemgangen.

Revisionsdirektoratet har fra KMD A/S den 28. januar og 12. februar 2008 modtaget en række datasæt fra kommunens overordnede adgangskontrolsystem ZI-sikkerhedssystemet (RACF – Resource Access Control Facility) fordelt pr. sikkerhedslederområde (forvaltning). Disse oplysninger omfatter bl.a. kommunens aktive brugere (brugeridenter) samt deres tildelte autorisationer/transaktionskoder (opdatering/forespørgsel) til kommunens egne forskellige systemer og data.

For Kultur- og Fritidsforvaltningen er der i alt udtaget 11 tilfældige stikprøver. 6 brugeridenter med adgange til kommunens øvrige systemer og data og 5 brugeridenter med adgange til SKAT TS-tele. Revisionsdirektoratet har analyseret de modtagne data via revisionsværktøjet IDEA.

Dokumentation af tildelte autorisationer

c. For de 11 udvalgte brugeridenter har Revisionsdirektoratet den 8. april 2008 skriftligt anmodet Kultur- og Fritidsforvaltningens IT-sikkerhedsleder om dokumentation for følgende opgaver og kontroller, jf. §§ 15 og 32 i IT-sikkerhedsregulativet:

- Arbejdsleders og sikkerhedsleders godkendelse af de givne autorisationer.
- At de givne autorisationer matcher de pågældende personers arbejdsområde, og at sikkerhedsleder har foretaget kontrol med dette.

- At der er fastlagt regler for tildeling af autorisationer/transaktionskoder til sikkerhedslederen.
- At der er udarbejdet en beskrivelse af autorisationsproceduren i samarbejde med systemejer, og at sikkerhedsleder har foretaget kontrol med dette.

Revisionsdirektoratet her efterfølgende haft interview med forvaltningens IT-sikkerhedsleder om dennes opgaver og kontroller.

I det følgende er givet forvaltningens generelle oplysninger i relation til de nævnte opgaver og kontroller:

Ad Arbejdsleders og sikkerhedsleders godkendelse af de givne autorisationer

IT-sikkerhedsleder har for hver organisatorisk enhed udnævnt en række autorisationsansvarlige, ud over afdelingsleder. Dette er sket ved, at samtlige afdelingsledere i forvaltningens organisatoriske enheder er anmodet om at udpege de personer/stedfortrædere, der i praksis har kendskabet til hvilke brugerautorisationer, de enkelte brugere i hver afdeling har behov for i forhold til de arbejdsopgaver, de udfører.

Revisionsdirektoratet har fået udleveret en oversigt over godkendte autorisationsansvarlige i alle afdelinger.

Det oplyses i denne forbindelse, at IT-sikkerhedsleders kendskab til de enkelte organisatoriske enheders arbejdsområder samt behovet for autorisationer/transaktionskoder på denne måde bliver mindre. Fremgangsmetoden er dog valgt for, at forvaltningen i praksis kan få autorisationsprocedurerne til at fungere. Anmodning om brugeroprettelser/-nedlæggelser samt medarbejderadgange gives formelt via blanket eller mail fra de udpegede autorisationsansvarlige, hvor der angives hvilke brugeroprettelser/adgange (brugergrupper/brugerprofiler), der skal godkendes af forvaltningens IT-sikkerhedsleder.

Efter etableringen af Koncernservice sender forvaltningens

afdelingschefer/autorisationsansvarlige ovennævnte anmodninger direkte til Koncernservice, der nu varetager brugeradministrationen for forvaltningens IT-sikkerhedsleder.

Eneste undtagelse herfra er tildeling af adgange til SKAT TS-tele, der fortsat varetages af forvaltningens IT-sikkerhedsleder.

Det oplyses i øvrigt, at der formelt ikke er indgået nogen aftale med Koncernservice om forvaltningens brugeradministration.

Ad At de givne autorisationer matcher de pågældende personers arbejdsområde, og at sikkerhedsleder har foretaget kontrol med dette

Generelt. Forvaltningen har ikke ensartede arbejdsgange på dette område.

IT-sikkerhedsleder kontrollerer kun tildelte adgange i forbindelse med brugeroprettelser og ikke ved de autorisationsansvarliges løbende tildelinger.

Forvaltningen vil vurdere dette i forbindelse med indførelse af kommunens nye Sikkerhedsregulativ.

IT-sikkerhedsleder oplyser, at forvaltningens kontrol reelt kun kan foretages via kommunens overordnede ZI-sikkerhedssystem. Da forvaltningens tidligere vicesikkerhedsleder – der besidder denne adgang – pr. 1. april 2007 er overgået til Koncernservice, er det kun forvaltningens overordnede sikkerhedsleder, der i praksis kan foretage denne kontrol.

Forvaltningen efterlyser derfor en udvidelse af forespørgselsadgange til ZI-sikkerhedssystemet, så mulighederne for løbende kontrol forbedres.

Løbende kontrol. IT-sikkerhedsleder kontrollerer den daglige sikkerhedsrapport, der modtages fra kommunens overordnede ZI-sikkerhedssystem.

Rapporten indeholder bl.a. oplysninger om: Oprettelse af brugergruppe, Autorisation

af brugere til brugergruppe, Fremmed sikkerhedsleder har autoriseret bruger til brugergruppe, Brugere slettet i sikkerhedssystemet, Nyt kendeord afgivet, Sletning af brugeres autorisation til transaktion.

Månedligt modtages en rapport over brugeridenternes benyttelse og forsøg på benyttelse af autorisationer/transaktioner samt rapport over brugeridenter, der ikke har været anvendt i over 180 dage.

Den sidste rapport anvender IT-sikkerhedsleder til kontrol af, om de autorisationsansvarlige har givet besked om sletning af brugere.

Ad At der er fastlagt regler for tildeling af autorisationer/transaktionskoder til sikkerhedslederen

IT-sikkerhedsleder oplyser, at de systemansvarlige ikke som foreskrevet i IT-sikkerhedsregulativets § 17, har fastlagt regler for tildeling af autorisationer/transaktionskoder til sikkerhedslederen.

Ad At der er udarbejdet en beskrivelse af autorisationsproceduren i samarbejde med systemejer, og at sikkerhedsleder har foretaget kontrol med dette

Forvaltningens IT-sikkerhedsleder oplyser, at der ikke som foreskrevet i IT-sikkerhedsregulativets § 32 er udarbejdet en beskrivelse af autorisationsproceduren.

IT-sikkerhedsleder oplyser, at forvaltningen ifølge forretningsgangen er ansvarlig for oprettelse af brugergrupper og brugerprofiler, men at de ikke selv kan oprette disse.

Derfor anmoder forvaltningen altid KMD om at oprette de profiler og grupper, der er behov for. Forvaltningen håber, at et eventuelt forbedret system kan give IT-sikkerhedsleder bedre mulighed for at følge forretningsgangene.

Resultatet af forvaltningens dokumentation fremgår af følgende tabel:

System	Antal brugere i stikprøven	Antal brugere godkendt af arbejdsleder/sikkerhedsleder	Antal autorisationer/transaktionskoder i stikprøven	Antal godkendte i stikprøven
--------	----------------------------	--	---	------------------------------

Øvrige systemer og data	6	6	1.426	490
SKAT TS-tele	5	3	-	-

Som det fremgår, har forvaltningen for 9 ud af 11 tilfældigt udvalgte brugeridenter kunne tilvejebringe dokumentation for godkendelse af brugeroprettelser eller tildelte adgange til egne systemer og data.

Direktoratet konstaterer, at forvaltningen har et højt niveau for dokumentation af tildelte adgange til systemer og data.

På grundlag af de datasæt, vi har modtaget fra KMD er i tabellen oplyst antallet af autorisationer/transaktionskoder. Ud fra forvaltningens fremsendte dokumentation har direktoratet opgjort antallet af de tilsvarende godkendte autorisationer/transaktionskoder. Opgørelsen er sket ud fra tilgængelige oplysninger om tildelte brugergrupper med tilhørende autorisationer/transaktionskoder.

Antallet af autorisationer/transaktionskoder for de 5 brugeridenter med adgange til SKAT TS-tele har ikke kunnet identificeres.

d. Forvaltningens IT-sikkerhedsleder har efter det nye sikkerhedsregulativ fortsat ansvaret for administrationen af dette område, uanset at brugeradministrationen er overført til Koncernservice. Revisionsdirektoratet skal derfor anbefale følgende:

- At forvaltningens IT-sikkerhedsleder får dokumenteret brugeridenternes aktuelle adgange ved en systematisk gennemgang af samtlige brugeridenter, tildelte autorisationer/transaktionskoder med tilhørende brugergrupper/brugerprofiler etc. for alle organisatoriske enheder under forvaltningens sikkerhedsområder.
- At det af dokumentationen for hver enkelt brugerident fremgår, hvilke autorisationer/transaktionskoder, brugergrupper, brugerprofiler etc. forvaltningens IT-sikkerhedsfunktion har godkendt i forbindelse med: Oprettelse af brugeridenter, Ændringer af adgange og ved Sletning af brugeridenter.

- At forvaltningens IT-sikkerhedsleder til enhver tid kan dokumentere, hvilke autorisationer/transaktionskoder der er indeholdt i de enkelte brugergrupper, samt hvilke rettigheder disse koder giver i de tilhørende systemer med hensyn til: Opdatering af og Forespørgsel på systemets data.
- At dokumentationen fremover sker således, at samtlige brugeridenter og disses adgange til systemer og data inden for de enkelte sikkerhedsområder opbevares i mindst 5 år efter brugeridenternes sletning, og indtil disse frigives til fornyet anvendelse via kommunens overordnede ZI-sikkerhedssystem.
- At forvaltningens IT-sikkerhedsleder og autorisationsansvarlige tilvejebringer større kendskab til hvilke adgange til systemer og data, der er tjenstligt behov for.
- At forvaltningens IT-sikkerhedsleder til Koncernservice løbende ajourfører oplysning om forvaltningens autorisationsansvarlige, og for hvilke områder disse kan anmode Koncernservice om oprettelse af autorisationer/transaktionskoder.
- At forvaltningens IT-sikkerhedsleder løbende foretager kontrol med de af Koncernservice tildelte autorisationer/transaktionskoder indenfor forvaltningens sikkerhedsområde (kontrol med de autorisationsansvarliges anmodninger til Koncernservice).

Revisionsbemærkning

På grundlag af IT-gennemgangen finder Revisionsdirektoratet det tilfredsstillende, at Kultur- og Fritidsforvaltningen for 6 tilfældigt udvalgte stikprøver for: Øvrige systemer og data, kan dokumentere brugeroprettelser og tildelte adgange til egne systemer og data. Derimod finder direktoratet det utilfredsstillende, at der for SKAT TS-tele kun kan dokumenteres 3 ud af 5 tilfældigt udvalgte stikprøver.

Direktoratet har fremsat en række generelle forslag til forvaltningens forbedring af den fremtidige administration af IT-området.

4.2 Løn

Opfølgning af revisionen af 2006

I årsrevisionsprotokollatet for 2006 (Nr. 9/2006 af 11. juli 2007) fandt Revisionsdirektoratet det beklageligt, at forvaltningen for lønområdet ikke havde udarbejdet en forretningsgangsbeskrivelse til brug for de centrale og decentrale enheder.

Personale & Organisation i Kultur- og Fritidsforvaltningen har efterfølgende udarbejdet en forretningsgangsbeskrivelse for lønanvisningen i KMD OPUS i overensstemmelse med revisionens anbefalinger. Forretningsgangsbeskrivelsen er februar 2008 lagt på kommunens intranet sammen med forvaltningens øvrige forretnings-gange. Revisionsdirektoratet har gennemgået beskrivelsen bl.a. i lyset af Økonomiforvaltningens Generelle retningslinier for anvendelse af Københavns Kommunes personaleadministrative system (januar 2008).

Kommentar

Revisionsdirektoratets gennemgang af forretningsgangsbeskrivelsen for lønområdet har givet anledning til at fremsætte nogle synspunkter, som er meddelt forvaltningen.

5. Andre opgaver

5.1 Revisorerklæringer

Direktoratet har i 2007 afgivet revisorerklæring på følgende regnskabsopgørelser:

Kunststyrelsen – Tilskud til projekt:

- Amager Kulturpunkt – honorarstøtte for 2006.
- Pilegården – honorarstøtte for 2006.
- Bispebjerg Kulturcenter – honorarstøtte for 2006.
- Refusion af Børne- og opsøgende teater 2006.
- Kunsthallen Nikolaj 2006.

Kulturarvsstyrelsen – Tilskud til projekt:

- Tilskud til kulturmiljøområdet for København og Frederiksberg kommuner 2006.
- Thorvaldsens Museums årsregnskab 2006.
- Københavns Bymuseums årsregnskab 2006.
- Decentralisering af bygningsfredningsområdet.

Biblioteksstyrelsen – Tilskud til projekt:

- Billedbog på CD – Sprogstimulering af to-sprogede småbørn.
- Børn bruger biblioteker.
- Læring, Lyst og Viden.
- Downlaan 2005-2006.
- Penalhus/Sproget – Porten til det åbne samfund.
- Absalon.

Lokale- og Anlægsfonden, Idrætspolitisk Idéprogram (Ipip) – Tilskud til projekt:

- Fremme af Idræt i Holmbladsgade.

Nordisk Kulturfond – Tilskud til projekt:

- Nordlys Festival.

Erhvervs- og Byggestyrelsen – Tilskud til projekt:

- Medfinansiering af udviklingsomkostninger i forbindelse med etablering af offentlig-privat partnerskab.

Øvrige:

- Københavns Drengeskole årsregnskab for 2006.
- Sankt Annæ Pige-skole årsregnskab for 2006.

5.2 Større undersøgelser

Revisionsdirektoratet har for 2007 til Kultur- og Fritidsforvaltningen afgivet følgende større undersøgelse:

- Protokollat nr.5/2007 af 30. juni 2008 om Opkrævning og inddrivelse af kommunens tilgodehavender.

REVISIONSDIREKTORATET FOR KØBENHAVNS KOMMUNE

4. juli 2008

Jan Christensen

/Anette Lyngaa